

Володимир Підпалий. «...Бачиш: між трав зелених...». Ідея гуманізму, людяності, бережливого ставлення до природи. Багатозначність і змістова глибина художніх образів («Зимовий етюд»)

Мета:

поглиблення знань учнів про життєвий і творчий шлях письменника; навички дослідницькоаналітичної роботи з текстом; культуру зв'язного усного мовлення; ключові: уміння вчитися: навички пізнавальної діяльності; інформаційну: навички систематизування отриманої інформації; навички роботи з книгою; громадянську: бережливе ставлення до природи; загальнокультурну: естетичний смак та зацікавленість читанням, СВІТОГЛЯД.

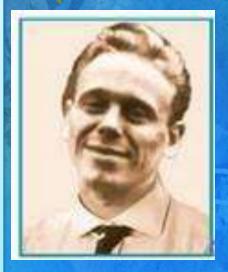

1936-1973

Цей щирий, ніжний. вдумливий і прекрасний поет, Полтавщини, яку любив соромливо й віддано, якій на славу сплів і свій поетичний вінок, прожив до болю мало лише 37 років. Невиліковна хвороба передчасно обірвала його пісню про рідну землю, Григорія Сковороду, що мандрував нею, гартуючи дух про Шевченка... людський, Полетіла і його душа «в дорогу ластівками». 32 ЙОГО називається одна поетичних збірок). Та ластівки повертаються з вирію в рідну сторону — повертається й поет віршами. СВОЇМИ Остання збірка В. Підпалого «Поезії». вийшла 1986 року.

«Народився я в селі Лазірках 9 травня 1936 року, за 25 км від Лубен. Мати Ольга Степанівна — козачка з хутора Макарівщини, а батько Олексій Лукович — виходець з-під Великої Багачки. На дев'ятому році мати була вже круглою сиротою і шукала щастя наймитуванням у Лубнах. Може, тому, коли я підріс і міг вечорами читати їй «Кобзаря». плакала гірко й невтішно, повторюючи завжди одне: «Всі наймити, синочку...». Вона знала тьму казок та приповісток, шанувала загадки і вміла знаходити до них ключ. Але ніколи я не чув, щоб вона співала. Певно, гірке дитинство, як і подальше життя (1943 року вона стала вдовою), наклало свою печатку на її характер. Мати вміла і любила працювати, кохалася у квітах (вся хата була великим квітником...) і чистоті. Померла вона самітньою 21 січня 1957 року, на 53 році свого життя. Я тоді був у армії, а дві доньки повиходили заміж і жили не з нею...

Прочитай!

Батько працював на залізниці, любив сади і бджільництво, ненавидів тютюн (син палить за нього і за себе) і горілку. Загинув під Києвом 1943 року. Пам'ятаю його добре. Якби володів пензлем, можна було б відтворити його образ у величезному циклі: батько качає мед; батько садить дерева; батько іде до армії, і т. д. В селі й до сьогодні розповідають про те, як він співав. А я пам'ятаю дві його пісні — про Байду та «Ой забіліли сніги». Мабуть, тому, що гарне враження про ці пісні залишив мені батько, навіть у виконанні артистів я відчуваю і нині фальш та штучність, які так згубно діють на все сценічне та вокальне мистецтво України.

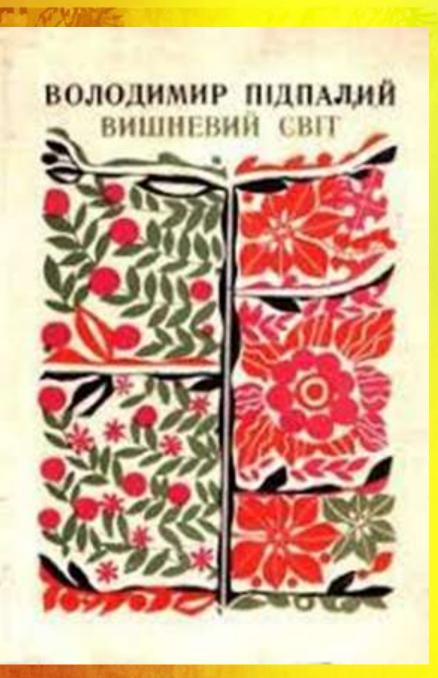
Учився я у Величанській семирічній та Лазірківській середній школах. Любив (і люблю) історію, літературу; донині не знаю і не розумію точних наук. В школі читав дуже багато, але без ніякісінької системи. 1953 року закінчив 10 класів; працював у МТС, колгоспі. 1955 року був мобілізований на флот. Службу служив, але не любив: нудьгував за степом, садами.

Перші вірші видрукував на шпальтах комсомольських «Молоді України». та «Зміни». (1958 р.). У Державному видавництві художньої 1963 літератури року вийшла перша збірочка «Зелена гілка», а роком пізніше — «Повесіння».

Прочитай!

1957 року демобілізувався (через хворобу ніг) і поступив до Київського університету на філологічний факультет (український відділ), який і закінчив 1962 року.

Нині підготував дві книги: «Тридцяте літо». для видавництва «Молодь». та «Книгу лірики». Мрію написати пісню.

До Спілки письменників його прийняли 1967 року. Того самого року вийшла в світ і згадувана збірка «Тридцяте літо». Після того були книжки «В дорогу — за ластівками». (1968) та «Вишневий світ». (1970), а посмертно — «Сині троянди». (1979), «Поезії». (1986), «Пішов в дорогу за ластівками». (1992).

Найвідоміші поетичні збірки

«Вишневий цвіт»

«Зелена гілка»

«В дорогу — за ластівками»

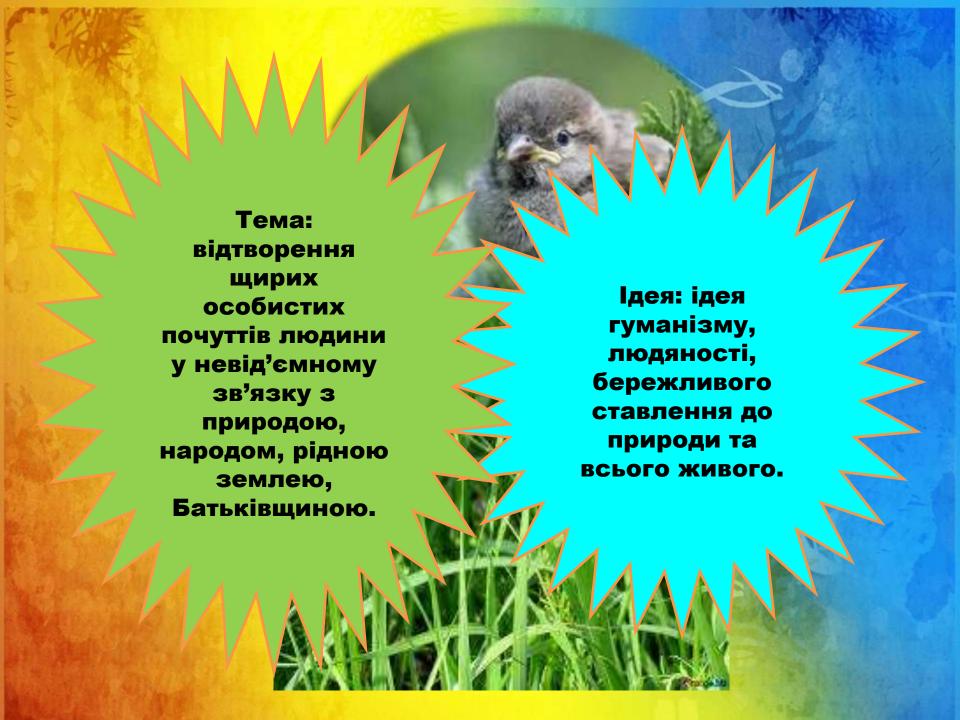
Володимир Підпалий був залюблений в Україну, його вабила її неповторна краса, яку поет здатен був відшукати у краплині роси і в загадковому запиналі осінньої ночі, у вічній таїні сільської пасіки і в гордій крутизні коневої шиї на нескінченній, як життя, зеленій леваді... і зрозуміти його поезію може тільки той, чиє серце відкрите для краси і добра, любові та щирості, хто точно знає, що справлені почуття - завжди безкорисливі. Так мало відвела доля цьому поетові, який своїм тихим, але чесним і світлим словом умів лікувати скалічені душі! Він прийшов у літературу зі славним поколінням шістдесятників, які змінили світ, давши йому зрозуміти: найбільша цінність у житті - ковток свободи...

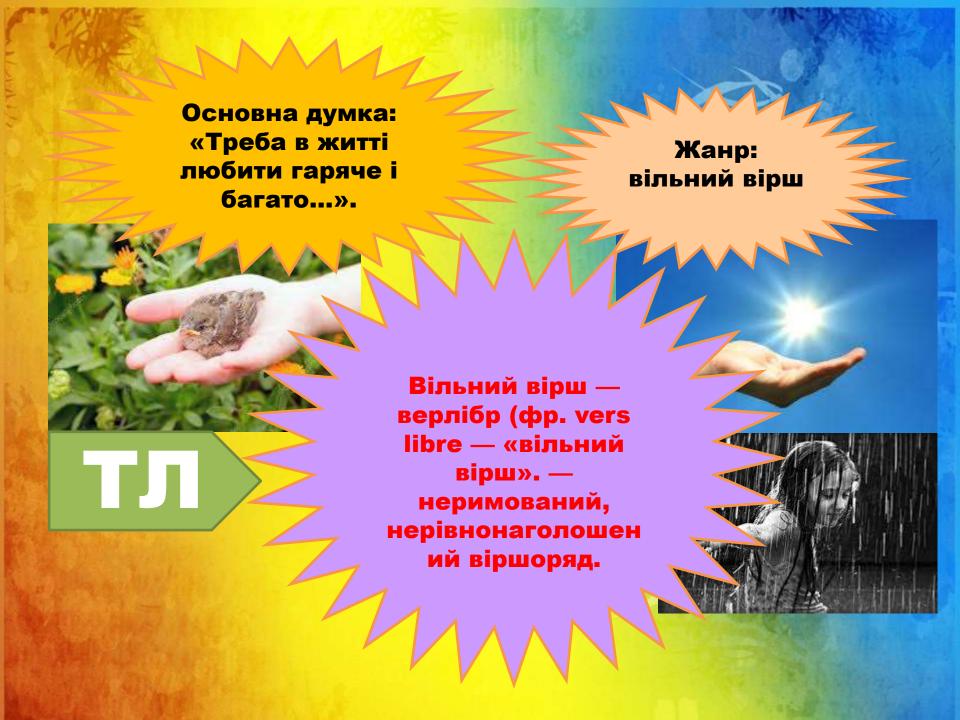
«...Бачиш: між трав зелених...»

...Бачиш: між трав зелених, як грудочки, пташата... Станьмо ось тут навшпиньки спокій їх берегти. Може, не зможу батьком стану їм старшим братом; будь їм, маленьким, сірим, просто сестрою ти... Кажеш, що не зумієм, не маєм любові й хисту... Що ти?! А руки?! Серце?! Куди заховати їх?!

Яструб-розбійник свисне раптом над беззахисними, ляже на нашу совість, за нашу байдужість, гріх... Треба в житті любити гаряче і багато: сонце, дощі зернисті, дороги в пилу, траву! ...Бачиш: в гнізді малому, як грудочки, пташата, немічні ще, невміло ворушаться і живуть!..

У творі відчутна діалогова форма викладу. Хто, на вашу думку, є адресатом, з яким автор розмовляє?

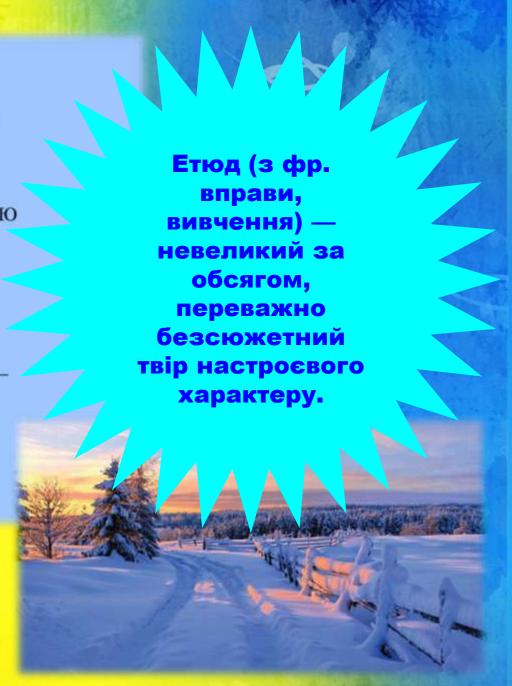

Художні особливості поезії:

- * афоризми: «Треба в житті любити гаряче і багато»;
- **※ порівняння: «як грудочки, пташата…»;**
- ∗ вставні слова: «може». «кажеш»;
- * епітети: «сонце, дощі зернисті, дороги в пилу, траву!».
- * риторичні оклики та запитання: «Що ти?! А руки? Серце?! Куди заховати їх?!».
- * пестливі слова: «пташата». «грудочки». «маленьким».
- * кільцеве обрамлення композиційна фігура у віршованому творі, що полягає у повторенні строф, рядків: «... Бачиш: ..., як грудочки пташата...».

зимовий етюд

Трішки туману і трішки інею, неба льодинку холодну на шлях... Вечір, мов казка, над Україною казка, як вечір, аж синьо в очах... Там, за тополями, за огорожами, де місто тікає на ніч в степи, все запорошене, все насторожене, вся Україна заслухалась і не спить...

Рік написання – 25 січня 1968 року Літературний рід —лірика

Жанр вірш

> Тема: незбагненна краса світу

Вид лірики пейзажна

Ідея: патріотичні почуття, передані словом

Основна думка: «Вечір, мов казка, над Україною казка, як вечір, аж синьо в очах...».

Художні засоби:

- ❖ Метафора: синьо в очах, неба льодинку холодну на шлях,
- ❖ Порівняння: «вечір, мов казка», «казка, як вечір».
- ❖ Персоніфікація: «місто дихає у степи», «все насторожене», «Україна заслухалась і не спить».
- ***** Інверсія: неба льодинку холодну.
- **❖** Антитеза: заслухалась не спить.
- ❖ Повтори: "казка", "Трішки туману і трішки інею", "за тополями, за огорожами", "все запорошене, все насторожене".
- ❖ Епітети «льодинка холодна», «все запорошене, все насторожене»,
- ❖ Анафора «все», «вся».

На початку цього вірша послідовно, немов з окремих частинок-штрихів, оформлюється загальна картина зимового вечора: туман, іній, холодна льодинка... Але ліричний герой сприймає цей звичайний вечір як щось виняткове й небуденне. Його душу наповнює радісне піднесення, навіяне красою рідної України. Воно образно виражається у грі слів: «вечір, мов казка» і «казка, як вечір».

Зі звичайного цей зимовий вечір перетворюється на казковий — коли все довкола стає загадковим, а герой сповнений передчуттям дива. Не випадково у другій частині твору перед нами постає жива, немов справді казкова, картина природи. Серед використаних автором художніх засобів переважає персоніфікація. Цей засіб не лише сприяє поетичному олюдненню довкілля: «місто дихає у степи», «все насторожене», «Україна заслухалась і не спить». Усе, що помічає ліричний герой, живе в єдиному злагодженому ритмі, складаючи разом привабливий одухотворений образ Батьківщини.

Пейзажна лірика

АЛЕ...

Автор двічі вживає слово «Україна», він не показує нам традиційного сільського пейзажу, а змальовує місто, яке «тікає на ніч у степи». Степ — це також невід'ємна частина традиційного українського пейзажу. Любов до Батьківщини починається з любові до природи, з уміння бачити красиве у звичайному, з усвідомлення необхідності берегти цю неповторну красу, яку так легко знищити.

Домашне завдання:

Підручник:

стор. 71-73 опрацювати, вивчити матеріал уроку.